

Richtlijn diagnostiek van stoornissen in het gebruik van alcohol in het kader van CBR-keuringen

*P. Niesink, J.J.E. van Everdingen, R.J.P. Hazewinkel, P. Heera,
A. Korzec, E. van Pernis-van de Wal, P. Post, B.J.M. van de Wetering,
K.R.M. Wettstein, J.P.M. Wielders, R.M.S. Doppegieter
(NVvP-richtlijncommissie alcoholrapportage)*

Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie, opgericht 17 november 1871

De Tijdstroom, Utrecht

Participerende verenigingen/instanties:
Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie
Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen
Nederlandse Vereniging voor Klinische Chemie en Laboratoriumgeneeskunde

© 2011 Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie
E-mail: info@nvvp.net
Omslagontwerp: Cees Brake bno, Enschede

Uitgegeven door De Tijdstroom uitgeverij BV, Postbus 775, 3500 AT Utrecht.
Internet: www.tijdstroom.nl
E-mail: info@tijdstroom.nl

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die nochtans onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden auteur(s), redactie en uitgever geen aansprakelijkheid. Voor eventuele verbeteringen van de opgenomen gegevens houden zij zich gaarne aanbevolen.

Waar dit mogelijk was is aan auteursrechtelijke verplichtingen voldaan. Wij verzoeken eenieder die meent aanspraken te kunnen ontlenen aan in dit boek opgenomen teksten en afbeeldingen, zich in verbinding te stellen met de uitgever.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie. Toestemming voor gebruik van tekst(gedeelten) kunt u schriftelijk en uitsluitend bij de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie aanvragen. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stbl. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471, en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht, Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp. Voor het overnemen van gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Deze richtlijn is geen standaard die in alle omstandigheden van toepassing verklaard kan worden. Standaarden zijn dwingend en men dient er in principe niet van af te wijken. Van richtlijnen mag in individuele gevallen, mits beredeneerd, afgeweken worden. Ze zijn bedoeld om rationeel klinisch handelen te ondersteunen.

Inhoud

Verantwoording — 9

- Intentieverklaring — 10
- Samenstelling van de commissie — 10

Hoofdstuk 1 Algemene inleiding — 11

- 1 Prevalentie — 11
- 2 Commissie — 12
- 3 Competenties — 12
- 4 Vormen van diagnostisch onderzoek — 14
- 5 Opbouw van de richtlijn — 14
- 6 Aard van de problematiek — 15
- 7 Werkwijze — 16
- 8 Therapeutisch advies — 16
- 9 Stoornissen in het gebruik van alcohol toegelicht — 17
- 10 Aanpalende richtlijnen — 20

Hoofdstuk 2 Specifieke problemen vereisen speciale competenties bij de diagnostiek — 21

- 1 Diagnostische procedure — 21
- 2 Competenties — 23

Hoofdstuk 3 Kennismaking en informatieplicht van de psychiater met betrekking tot het keuringsonderzoek en de rapportage — 25

- 1 Het belang van heldere informatie en juridische kennis — 25
- 2 Het vaststellen van de identiteit en informatieplicht — 25
- 3 Informatieplicht patiëntenrechten — 27

Hoofdstuk 4 Anamnese — 29

- 1 Aanbeveling — 30
- 2 Conclusie — 33
- 3 Aanbeveling — 33

Hoofdstuk 5 Vragenlijsten — 35

- 1 CIDI — 35
- 2 Cage-test — 36
- 3 TLFB-test — 36

Hoofdstuk 6 Lichamelijk onderzoek — 39

- 1 Inleiding — 39
- 2 Conclusie — 41
- 3 Overwegingen — 41
- 4 Aanbeveling — 41

Hoofdstuk 7 Laboratoriumonderzoek — 43

- 1 Inleiding — 43
- 2 Achtergronden, valkuilen en inzetbaarheid van de laboratoriumparameters — 45
- 3 CDT — 52
- 4 Onderlinge vergelijking van de diverse laboratoriumparameters — 57

Hoofdstuk 8 Psychiatrisch onderzoek — 59

- 1 Inleiding — 59
- 2 Conclusie — 61
- 3 Aanbevelingen — 61

Hoofdstuk 9 Gecombineerde methoden — 63

- 1 Inleiding — 65
- 2 Conclusie — 67
- 3 Aanbevelingen — 68

Hoofdstuk 10 Juridische aspecten — 69

- 1 Toepasselijke wet- en regelgeving en jurisprudentie — 69
- 2 Zorgvuldigheidseisen rond de medische keuring en het rapport — 70
- 3 Bewaartermijn van keuringsrapporten en vernietigingsrecht — 75
- 4 Recht om een klacht in te dienen — 76
- 5 Aansprakelijkstelling — 76
- 6 Recht om bezwaar en beroep aan te tekenen tegen het besluit van het CBR — 77

Literatuur — 79

Bijlagen — 87

- 1 Verklarende woordenlijst — 87
- 2 Vragenlijsten — 93
- 3 Format alcoholrapport in het kader van de Eigen-verklaringsprocedure en de Vorderingsprocedure — 97
- 4 Wettekst Vorderingsprocedure (artikelen 130-134a Wegenverkeerswet en artikelen 131-143 Reglement rijbewijzen) — 99
- 5 Wettekst van de Eigen-verklaringsprocedure (artikelen 97-104a Reglement rijbewijzen) — 111
- 6 Relevante uitspraken van de Tuchtcolleges voor de Gezondheidszorg rond (rijbewijs)keuringen in de periode 1990-2009 — 117
- 7 Voorbeeld informatieset over rechten en plichten betrokkene (gekeurde) — 129

Verantwoording

De Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie heeft het initiatief genomen voor de ontwikkeling van deze richtlijn om daarmee psychiaters die een keuring uitvoeren in opdracht van het Centraal Bureau Rijvaardigheid (CBR), te voorzien van informatie en een methode om tot een zorgvuldig klinisch oordeel te kunnen komen. Daarvoor is op de verschillende onderzoeksvragen literatuuronderzoek gedaan en met behulp van een breed panel van deskundigen zijn aanbevelingen gedaan, die deels gebaseerd zijn op wetenschappelijk bewijs en deels op basis van ervaringen uit de praktijk. In de commentaarfase zijn commentaren ontvangen van zeer goed ingevoerde psychiaters, van een speciale werkgroep van klinisch chemici, en vanuit het CBR. Met deze richtlijn denken wij een grote bijdrage te hebben geleverd aan zorgvuldig keuringsonderzoek teneinde de verkeersveiligheid in Nederland te dienen, maar ook aan een goed onderbouwd klinisch oordeel waarop gekeurden moeten kunnen rekenen.

Namens de richtlijncommissie
P. Niesink, voorzitter

Intentieverklaring

Deze richtlijn is een leidraad voor het diagnosticeren van stoornissen in het gebruik van alcohol in het kader van CBR-keuringen. Een richtlijn is een hulpmiddel voor het uitvoeren van werkzaamheden door professionals op een door die professionals gezamenlijk overeengekomen niveau. Een richtlijn is bedoeld om rationeel medisch handelen te ondersteunen.

Richtlijnen zijn, evenmin als protocollen of standaarden, wetten. Ze geven aan wat binnen de beroepsgroep van professionals als state of the art mag gelden. De richtlijn is gebaseerd op wetenschappelijke literatuur en het inzicht van experts en wordt gedragen door de leden van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie.

Samenstelling van de commissie

- P. (Peter) Niesink, voorzitter, directeur Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie
- Dr. J.J.E. (Jannes) van Everdingen, secretaris
- R.J.P. (Ronald) Hazewinkel, psychiater
- P. (Prem) Heera, arts-CBR, adviserend lid
- Dr. A. (Alex) Korzec, psychiater
- Mr. E. (Eveliëne) van Pernis-van de Wal, manager divisie Vordering-CBR, adviserend lid
- Dr. P. (Piet) Post, epidemioloog
- Dr. B.J.M. (Ben) van de Wetering, psychiater
- K.R.M. (Karl) Wettstein, psychiater
- Dr. ir. J.P.M. (Jos) Wielders, klinisch chemicus
- Mr. R.M.S. (Rose Marie) Doppegieter, juridisch adviseur

Redactioneel advies: Emma Brunt.